

Kolodvorska 13
1000 Ljubljana
Slovenija
T: +386 1 239 22 13
F: +386 1 239 22 16
E: info@kinodvor.org
www.kinodvor.org

Kinodvor.
Mestni kino.

Ljubljana – mesto kina

pedagoško gradivo

avtorja Klemen Žun, Bojan Bajsič

Mladinski kino Ljudske milice. Foto: Svetozar Busić, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

kazalo

uvodna beseda.....	3
reproduktivna kinematografija	4
kinodvorana	6

potujoči kinematografi.....	9
prvi stalni kino v Ljubljani.....	10
stalna filmska publika in kinematografi v času Avstro-Ogrske	12
dvajseta leta in svečano odprtje kina Ljubljanski dvor.....	13
zvočni kino navduši tudi Ljubljančane	15
kinematografi pod vplivom okupacije.....	17
nacionalizacija ljubljanskih kinematografov.....	19
sovjetski film kot primer zasičenosti	19
kinofikacija in zlata doba kinematografije	20
kinematografi v boju s televizijo in videom	23
kinodvorane po osamosvojitvi.....	26
kinematografija v novem tisočletju	27

Kinodvor dovoljuje in spodbuja uporabo gradiva v filmskovzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Imetniki avtorskih pravic na fotografijah so Franci Milošič, Kinodvor, RTV SLO, Muzej novejšje zgodovine Slovenije in Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana. Nadaljnja uporaba fotografij brez njihovega predhodnega dovoljenja je prepovedana.

Kolofon | **Ljubljana – mesto kina** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorja: Klemen Žun; *Kaj vse potrebuje kinodvorana, da v njej lahko gledamo filme?* Bojan Bajsič • Uredila: Živa Jurančič • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: osebni arhiv Francija Milošiča in Klemena Žuna, arhiv Kinodvora, arhiv RTV SLO, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2014

uvodna beseda

Delovanje raznolikih kinematografov, njihov filmski program in občinstvo so bili v teku zgodovine pod različnimi vplivi: političnimi, ekonomskimi, tehnološkimi. Te dejavnike bomo spoznali na primeru Ljubljane, ki upravičuje naziv »mesto kina« z vseskozi pestro prisotnostjo reproduktivne kinematografije. Prav tej namenjamo v pedagoškem gradivu osrednjo pozornost, še posebej pa njenemu končnemu členu – kinu.

Kje vse so predvajali filme in kje so se ustavljali potujoči kinematografi? Kaj potrebuje kinodvorana, da lahko v njej gledamo filme? Kdaj je v Ljubljano prišel prvi zvočni kino? Kdaj je svoja vrata odprl kino Ljubljanski dvor? Kje so delovali Mladinski kino, kino Ciciban in kino Mojca? Kako so na filmski spored vplivale različne družbeno-zgodovinske okoliščine? Kako je na obisk kinematografov vplival pojav televizije? Kaj je kinofikacija in v kakšne kinodvorane zahajamo danes? Različna vprašanja za različne starostne skupine otrok in mladih, na vsa pa najdete odgovore v pričujočem gradivu. Nastalo je v okviru Leta kina, ko dvorana Kinodvora praznuje 90 let neprekinjenega delovanja, kar jo uvršča med danes najdlje delujoča ljubljanska kino prizorišča in tudi med najiminenitnejša.

Če vam prebiranje gradiva in raziskovanje kinematografskega dogajanja v Ljubljani prebudi radovednost, lahko odkrijete še več o zgodovini kina na straneh publikacije *Kino zemljevid*, ki popisuje več kot 80 kino prizorišč v Ljubljani, na razstavi *Moj kino*, ki otrokom in mladim približa delovanje kina skozi čas in je na ogled v galeriji Kinodvora (spored lahko spremljate na spletni strani www.kinodvor.org), ter v knjižici *Moj kino. Dnevnik.*, ki poleg informacij o kinu nudi tudi prostor za zapisovanje vaših doživetij, povezanih s kinom.

reproduktivna kinematografija

Javno prikazovanje gibljivih slik sta omogočila dva izuma: filmska kamera in filmski projektor. Obe iznajdbi sta začrtali tudi temeljni področji filmske kulture.

Filmska kamera je postala osnova produktivne kinematografije oziroma filmske proizvodnje, torej samega snemanja in izdelovanja filmov. V okvirih produktivne kinematografije se je kmalu vzpostavila ločnica med osnovnimi vrstami filma (dokumentarni, igrani, avantgardni), glede na ustaljene in značilne načine obravnavanja določene vsebine, pa tudi glede na filmske žanre (komedija, detektivka, romantični film). Skupaj z razvojem filmske tehnike so se razvijala še filmska izrazna sredstva (obogatitev filma z zvokom, barvo, globino ...).

Filmski projektor je kot prvi začrtal področje reproduktivne kinematografije, ki filmske vsebine posreduje občinstvu. Reprodukativna kinematografija je danes širši pojem, med njena področja pa lahko prištejemo tako trgovino s filmi in njihovo distribucijo¹ kot prikazovanje in oglaševanje filmov. Končni in ključni člen reproduktivne kinematografije pa je kino oziroma kinematograf kot prostor z napravami, projektorji za javno predvajanje filmov.

Dvorana Kinodvora danes. Foto: Nada Žgank, Kinodvor.

¹ Filmski distributer organizira posredovanje filmov ter je vmesni člen med producenti in prikazovalci.

Kinematograf se je skozi svojo 120-letno zgodovino pojavljal v številnih različicah. Sprva so poznali le potujoče kinematografe, ki so bili začasno nastanjeni v kavarniških, cirkuških in drugih prostorih. Te so nasledile stalne namenske kinodvorane in prizorišča na prostem, imenovana tudi letni kino. Pojavili so se tudi zasebni kinematografi, šolski kino, avtomobilski ali drive-in kino in kino za abonente; danes poznamo velike kinocentre, ki pod isto streho združujejo več kinodvoran.

Film pod zvezdami. Foto: Domen Pal, Kinodvor.

Kinematografi pa se med seboj ne ločujejo le glede na lokacijo, temveč tudi glede na pogostost predvajanja filmskih predstav. Te so bile v posameznih kinih lahko na sporedu nekajkrat na teden, vsakodnevno, ves čas ali pa le v sezoni. Pomembnejša kino prizorišča so večkrat postala premierni kinematografi, slabše obiskana pa reprizni, kjer so povečini vrteli nekoliko starejše filmske naslove. Nekateri kinematografi in kinoteke so svoj program obogatili tudi z retrospektivnimi sporedi in tako publiki predstavili pomembnejša filmska dela iz daljšega preteklega obdobja.

Za začetek skupaj z otroki in mladimi naštejmo nekaj kino prizorišč, ki so jih spoznali in obiskali doslej (na primer **Kinodvor**, **Kinoteka**, **Kolosej** ali **letni kino Film pod zvezdami**). Skušajte najti razlike med njimi glede na prostor prikazovanja, število predstav in filmski program.

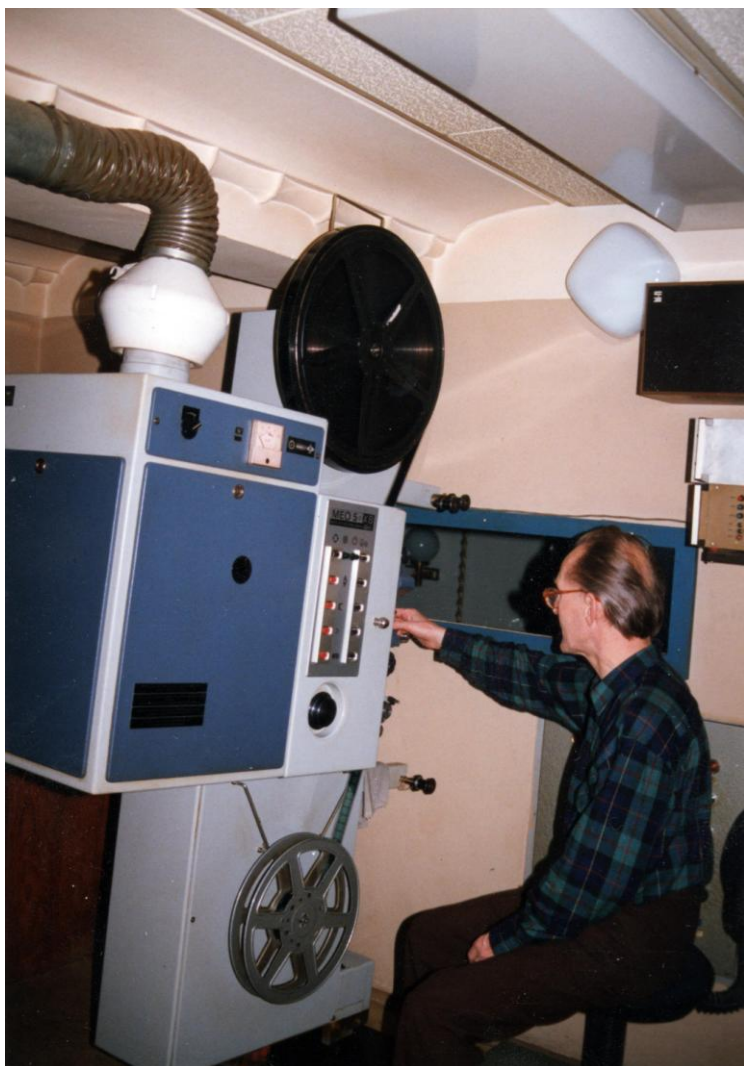
kinodvorana

Bojan Bajsič

Preden preidemo na kronološki pregled kinematografskega dogajanja v Ljubljani, se na kratko pomudimo pri sami kinodvorani. Za javno predvajanje filmov namreč nista dovolj le filmska kamera in projektor. Za pravo doživetje kina potrebujemo tudi filmsko platno, zvočnike, kinooperaterja in seveda temo! Opisali bomo nekaj ključnih elementov kinodvorane glede na dvorano Kinodvora. Z otroki in mladimi pa lahko raziščete, kako se ta razlikuje od kinodvorane v vaši bližnji okolici. V čem sta si podobni in v čem se razlikujeta?

Filmsko platno: Pred devetdesetimi leti so filme v kinu na Kolodvorski 13 predvajali kar na steno. Danes ima Kinodvor filmsko platno, ki je veliko 6 x 5 metrov, je iz plastike in perforirano. To pomeni, da ima čisto majhne luknjice, skozi katere prihaja zvok iz zvočnikov, ki so skriti za platnom.

Operaterska kabina: Zelo pomemben prostor v vsaki kinodvorani, nekateri mu pravijo tudi srce kinodvorane, je majhna sobica, skrita za zadnjo steno. V njej so naprave, ki osvetlujejo platno, predvajajo zvok in preverjajo, ali je v dvorani pravšnja temperatura. Tam je tudi kinooperater, ki skrbi, da gledalci izkusijo film v najboljših pogojih. V kabini je temno in hladno, saj se naprave segrevajo in jih je treba dodatno hladiti. Biti mora tudi čisto, saj je prah največji sovražnik filmskih naprav in posebej filmskega traku.

Operaterska kabina v kinu Dvor v 90-ih letih in operater ter upravnik kina Franci Milošič.
Vir: Franci Milošič.

Zvočniki: Kinodvorana ima zvočnike za filmskim platnom, ob straneh in na zadnji steni, tudi na balkonu. Tisti za platnom so najmočnejši, saj iz njih prihaja največ zvoka – tudi govora, kar nam daje občutek, da oseba na platnu zares govori. Stranski zvočniki skrbijo za zvoke okolja, razne šume in glasbo iz ozadja.

Sedeži: Število sedežev v Kinodvoru se je skozi čas spreminjalo. Na začetku jih je bilo več kot 500, bili so leseni in ozki, med vrstami pa ni bilo veliko prostora. Tudi vrst je bilo veliko več, saj je bila dvorana na začetku daljša in je imela sedeže tudi pod balkonom. Danes ima dvorana Kinodvora »le« 197 sedežev.

Tema: V kinodvorani potrebujemo temo. Pa ne zato, da bi se lahko na skrivaj držali za roke ali v miru spali, temveč zato, da bolje vidimo filme. Vse kinodvorane so narejene tako, da je mogoče v njih ugasniti vse svetlobne vire, ki bi lahko svetili na platno. Če v kinodvorani ni popolne teme, se na platnu pojavijo nepravilne ali pa zbledele barve: črne sploh ni, ljudje postanejo zelenkasti in bolj podobni marsovcem, sneg pa rumen.

Biljeter: Kdo je tisti, ki odtrga vstopnico in pozdravi goste, ko prihajajo v dvorano? Ki skrbi, da vsak najde svoj sedež, tudi če mora vmes na stranišče? Tisti, ki opozarja nagajivce, naj ne motijo? Tisti, ki kinooperaterja opozori, da je v dvorani zvok preglasen ali med sedeži prehladno? To je seveda čuvaj dvorane – biljeter!

Gledalci: In najpomembnejše: kinodvorana ne bi bila prava kinodvorana brez svojih gledalcev!

Cicibani iz šole Frana Levstika v kinu Vič. Foto: Marjan Ciglič, november 1960, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

potujoči kinematografi

Vrnimo se nazaj k zgodovini reproduktivne kinematografije pri nas. Slovenci se lahko pohvalimo, da smo bili v stiku s prvim javnim prikazovanjem filmov že prej kot v letu dni. Če je v svetu ta dogodek zaznamovala projekcija bratov Lumière v Parizu konec decembra leta 1895, je za prvo predstavo pri nas poskrbel potujoči kinematograf **Edisonov idejal**, ki je jeseni leta 1896 »žive slike« predstavil sprva v Mariboru in Celju, v drugi polovici novembra pa tudi v Ljubljani.

V salonu hotela „pri Maliču“
(„Stadt Wien“)
od ponedeljka 16. do nedelje 22. novembra (vključno)
razkazavanje
živečih fotografij
v življenjski velikosti. (3246—1)
Edisonov idejal
predstavljan po Kinetografu.
Predstave: ob delavnikih ob 5., 6., 7. in 8. uri;
ob nedeljah ob 3., 4., 5., 6., 7. in 8. uri zvečer.
I. prostor **50 kr.**, II. prostor **30 kr.**

Oglas za potujoči kino Edisonov idejal v časopisu *Slovenski narod*, 14. 11. 1896, str. 11.
Vir: *dLib.si*, *NUK*.

Projekcije so se odvile v salonu hotela »Pri Maliču«, kasnejšem hotelu Stadt Wien. Hotel je bil na lokaciji današnje Veleblagovnice Nama, salon pa na prostoru pasaže do vhoda v kino Komuna. Obiskovalci so si lahko ogledali sedem kratkih filmov ob projekciji s plinsko lučjo, saj je Ljubljana dobila elektrarno šele dve leti kasneje, torej leta 1898. Filmi so trajali po nekaj minut, med njimi pa so bili preprosti prizori, na primer prepirajoča se kvartopirca, življenje na pariških ulicah in v pralnici ali pa brzovlak, ki pripelje na postajo. Ljubljansko občinstvo je bilo

navdušeno, čeprav so bile predstave brez vsakršne glasbene ali druge zvočne podlage, slika pa je bila v primerjavi s kasnejšimi projekcijami dokaj zabrisana. Zaradi navdušenja in številčnega obiska so prikazovanje predstav podaljšali. Konec 20. stoletja, stoletja izumov, se je tako Ljubljancanom predstavil mikaven in vznemirljiv svet živih slik. Ta je v tem času že buril domišljijo filmskih pionirjev, ki so s kamerami odkrivali svetove z balonov in vlakov, se podajali v tuje kraje in na filmski trak ujeli številne zanimive dogodke.

Potujoči kinematografi so do začetka prve svetovne vojne Ljubljano obiskali kar nekajkrat in s svojo premično kinematografsko opremo za nekaj dni ali celo tednov zasedli skoraj vse razpoložljive dvorane. Gostovali so na primer v veliki dvorani Grand hotela Union, v steklenem salonu ob poslopju Kazina, večkrat pa so se utaborili kar na prostem v parku Tivoli, kjer se je nekoč nahajal hrupen ljubljanski »prater« in kjer so na prelomu v 20. stoletje gostovali zverinjaki, potujoči cirkus, vrtiljaki ... Kmalu je ta lokacija postala glavna ljubljanska postojanka potujočih kinematografov. Najpogosteje so imeli lastno električno energijo, elegantne paviljone ali pa šotorska platna za nekaj sto obiskovalcev in mnogi tudi tiskane programe.

Skupaj z otroki in mladimi označimo na zemljevidu Ljubljane lokacije, kjer so v salonih, dvoranah ali na prostem predvajali prve »žive slike«. Tisti, ki bivate zunaj Ljubljane, pa lahko raziščete prva kino prizorišča v vašem kraju. Je bila to morda športna dvorana, park ali kavarna? Oris začetka prikazovanja filmov bo morebiti dovolj tudi za to, da otroke in mlade povabimo, naj poiščejo razlike med prvimi filmskimi predstavami in svojimi izkušnjami v kinu.

prvi stalni kino v Ljubljani

Prvi kinematografi s stalnim programom so bili ustanovljeni leta 1905 v ZDA, kjer so se tedaj bliskovito razširile cenene filmske dvorane, imenovane »nickelodeon« oziroma »kino za groš«. Predpogoj za uspešno širjenje reproduktivne kinematografije s stalnimi kinodvoranami je bila na začetku elektrika, ki je bila potrebna za zagon aparaturo, nato primerna stavba, ki bi lahko dolgoročneje in neovirano gostila kinematografsko dejavnost, pa tudi gospodarska organiziranost podjetnikov, ki so se želeli spoprijeti s kinematografsko obrtjo.

Po desetih letih prisotnosti potujočih kinematografov je tem izzivom skoraj sočasno s prvimi stalnimi kinematografi v ZDA odgovoril ljubljanski fotografski mojster Davorin Rovšek. V veliki unionski dvorani je aprila 1906 priredil dve poskusni predstavi. Njun uspeh in polna dvorana sta bila zanj zadostna spodbuda, da Ljubljani predstavi prvi stalni kino. Tako je mesec kasneje v salonu Hotela Ilirija na Kolodvorski izkoristil prehodno ljubljansko ulico in le nekaj sto metrov južneje od današnjega **Kinodvora** poskusil s prvim rednim prikazovanjem filmov v Sloveniji.

Oglas v časopisu *Slovenec*, 26. 5. 1906, str. 10. Vir: *dLib.si*, NUK.

V »senzacionalnem gledališču živih podob« je Ljubljančanom prikazal »velezanimive« predstave, ki so vključevale predvsem neme črno-bele smešne prizore in tudi krajše filme. Izbrani poučni spored je omogočil tudi prve predstave za šolsko mladino. Kljub začetnemu navdušenju pa je bil obisk slabši od pričakovanega in zaradi previsoke najemnine je moral Rovšek sredi junija istega leta projekcije opustiti.

Po Rovškovih poskusih uvedbe stalnega kinematografa je za daljši čas zaživel stalni kino nasproti kavarne Evropa v pritličnem prostoru vogalne hiše na križišču današnje Slovenske ceste in Tavčarjeve ulice. Pod imenom **Kinematograf Edison** (kasneje **Kinematograf Pathé**) je po vzoru potujočih kinematografov najprej ponudil tako sedišča kot stojišča, pozneje pa le sedišča. S hitro menjavo sporeda, ki je potekala dvakrat na teden, se je kar nekaj časa dobro upiral kratkotrajnim poskusom konkurence in se obdržal vse do leta 1910.

V tem času je v Ljubljani deloval priljubljenejši **kino Ideal**, ki se je nahajal v že omenjenem salonu hotela »Pri Maliču«. Na vrtu poleg salona je poleti leta 1908 deloval tudi prvi ljubljanski letni kino, imenovan **The Elite Biograf** (danes je to približno na prostoru pritličja in izložb Veleblagovnice Nama v Ljubljani).

stalna filmska publika in kinematografi v času Avstro-Ogrske

Oba stalna kinematografa, **Edison** in **Ideal**, sta v prvem desetletju 20. stoletja postala tudi poglavitna krivca, da se je v slovenski prestolnici začela oblikovati stalna filmska publika. Ta je z rednim obiskovanjem sledila njuni pestri filmski ponudbi, ki je bila javnosti predstavljena tako v dnevnih časopisih kot v reklamnih vitrinah in na letakih.

Reklamne vitrine pred kinom Ideal. Foto iz fonda Slovenec, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

Največ je v kino zahajala mladina, število starejših obiskovalcev je naraslo šele med prvo svetovno vojno, ko se je v mestu povečalo število vojakov. Poseben režim je veljal za dekleta, ki so smela hoditi v kino le v spremstvu gardedame oziroma spremljevalke mladih deklet na družabnih prireditvah.

Stalni kinematografi so se pred prvo svetovno vojno pojavili tudi v drugih večjih in manjših slovenskih krajih, kot so Maribor, Ptuj, Kranj, Postojna in Koper. Po njihovi zaslugi se je film kmalu ustalil kot ceneno zabavišče za najširše ljudske množice. V dvorani so bili prvič zbrani predstavniki vseh slojev, saj so bile cene dostopne, poleg tega pa so dogodki na platnu zanimali prav vse. To je bila torej množična zabava, kjer bogatejši niso mogli izstopati z izbiro dražjih in boljših sedežev.

Maloštevilni slovenski kinematografi so imeli v času Avstro-Ogrske (1867–1918) pri izbiri filmov omejene možnosti, saj so bili odvisni od centralnega razdeljevanja filmov v Avstriji. Ta je na naš trg preko dunajskih distribucijskih družb pošiljala predvsem filme iz Francije, Italije in Skandinavije, medtem ko so bili angleško-ameriški filmi redki. V tem času si je slovenska publika v **kinu Ideal** lahko ogledala prvi znani tuji film **V tem znamenju boš zmagal!** (In hoc signo vinces!, Nina Oxilia, 1913) s slovenskimi mednapisi, sicer pa so bili filmi opremljeni z napisi v nemškem jeziku.

Cenzura je še pred začetkom prve svetovne vojne filme delila na »mladini primerne« in »mladini neprimerne«, ob vstopu v vojno pa so bili prepovedani filmi prav vseh »sovražnih dežel«. V Ljubljani so tako pretežno prikazovali avstrijske, nemške in skandinavske filme, zopet v nemškem jeziku, ter tedenska vojna poročila.

Reklamne vitrine, filmski letaki in oglasi v dnevnikih in časopisih so bili nekoč osnovni načini privabljanja obiskovalcev k ogledu filmskih predstav. Mlade spodbudimo, da razmislijo in spregovorijo o današnjih načinih in medijih, ki nas obveščajo o dogajanju in vabijo k obisku kina.

dvajseta leta in svečano odprtje kina Ljubljanski dvor

Razpad Avstro-Ogrske je našim kinematografom prinesel več sprememb. V filmskem programu je začela prevladovati ameriška filmska produkcija, saj je bila prav prva svetovna

vojna tista, ki je omogočila ZDA širitev na svetovni trg. Ameriški film je z združitvijo podjetij različnih strok v velikanske združbe, filmske studie, postal industrija po vzoru tovarniške proizvodnje.

Novonastala Država Slovencev, Hrvatov in Srbov je dopuščala več svobode glede dobave in prikazovanja filmov, reproduktivna kinematografija pa se je hitro razvila v privatno gospodarsko dejavnost, prepuščeno zakonitostim trga. Pri posredovanju filmskih kopij so se oblikovale prve domače filmske distribucije, udeležba Slovencev pa je bila slaba. Tako so vse do druge svetovne vojne filmsko ponudbo v Ljubljani narekovali zagrebški posredniki, pri čemer niso bile upoštevane lokalne potrebe za mali slovenski trg (na primer slovenski napisi na filmu).

Ob novih družbeno-gospodarskih razmerah v prvi polovici 20-ih let so se v Ljubljani odprli kar trije novi stalni kinematografi: leta 1922 **kino Tivoli** (danes zgradba na obrobju parka Tivoli, kjer domuje študijska telovadnica Športnega društva Narodni dom Ljubljana), v letu 1923 v zgradbi Slovenske filharmonije **kino Matica** in istega leta še **kino Ljubljanski dvor**, ki se je na naslovu današnjega **Kinodvora** svečano odprl v ponedeljek, 15. oktobra 1923, za širšo javnost pa dan kasneje.

Program nemih filmov so tudi v »drugem valu« ustanovitve stalnih kinematografov še vedno spremljali orkestri. Močna konkurenca med novimi ljubljanskimi kino prizorišči v središču mesta je zahtevala izredno prilagodljivost njihovih lastnikov. Ažurni so morali biti tako glede filmskega programa in oglaševanja kot glede podobe samega kina. V skladu s tem so v **kinu Ljubljanski dvor** nastali prvi slovenski filmski plakati, ki jih je oblikoval grafični oblikovalec in umetniški fotograf Peter Kocjančič. **Elitni kino Matica** pa se je pri oblikovanju svojega programa in promocijskega gradiva zgledoval po evropskih vzorih.

Širjenje kinematografske dejavnosti preko zasebnih lastnikov je bilo v tistem času pospešeno tudi v večjih krajih zunaj Ljubljane, medtem ko so kinematografe na podeželju ustanovljale predvsem različne prosvetne organizacije.

Ameriška filmska produkcija po skoraj stotih letih vzpostavitve študijskega sistema še danes suvereno narekuje smernice kinematografije. Obisk kinocentra je preprost učni primer, kako učinkovita je danes amerikanizacija globalnega trga. Mlade povabimo k razpravi, kje in kako poiskati ter spoznati kulturo, filme in vplive drugih dežel.

zvočni kino navduši tudi Ljubljančane

Prve zvočne filme so v Ljubljani predvajali že aprila 1902 v veliki dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu, za kar je poskrbel potujoči kinematograf **Phono-Cinema-gledišče** preko projektorja, združenega s fonografom². Takšen zvočni sistem je bil prvič predstavljen na Svetovni razstavi leta 1900 v Parizu, v dveh večerih pa je Ljubljani prikazal »izvirne posnetke glasov in predstave v naravni velikosti«.

O pravem zvočnem kinu v Ljubljani pa lahko govorimo šele v letu 1930. Konec januarja so izbrani Ljubljančani na posebni časnikarski predstavi v **kinu Ljubljanski dvor** lahko prisostvovali zvočnemu filmu **Moderni Faust** (Midstream, James Flood, 1929). Dan kasneje je bila premiera zvočnega filma »radi tehničnih zaprek« odpovedana. Prvi kino, ki je zvok uspešno predstavil širši ljubljanski javnosti, je tako postal **Elitni kino Matica** s filmom **Pojóči norec** (The Singing Fool, Lloyd Bacon, 1928). **Kino Ljubljanski dvor** pa je z izjemo nekaj zvočnih filmov konec leta 1930 in na začetku leta 1931 dokončno postal »zvočni« šele tri leta kasneje: oktobra 1933.

Danes slavnostna premijera ob 9 uri!

Prvi zvočni film

Moderni Faust

Hrepenenje po mladosti in ljubezni lepe
DOROTEE SEBASTIAN

Za slavnostno premijero telefonsko rezervirane vstopnice je dobiti pri blagajni do 15. ure! Telefon številka 2730

v Ljubljani
Senzacija I. reda!
Trumi človeškega uma in dela!

Film, ki govori in poje!
Godba 150 godbenikov simfonikov opere Metropolitan iz New Yorka!

„Kino Ljubljanski dvor“

Oglas za prvi zvočni film v časopisu *Jutro*, 7. 10. 1933. Vir: *dLib.si*, NUK.

² Fonograf je začetna mehanska naprava za zapisovanje in reproduciranje zvoka.

Zvočni film je bil v Ljubljani velika senzacija in je razbil dvome o tem, da je nemi film nenadomestljiv in bistveno bolj internacionalen. Filmske posredovalnice so namreč pred tem za posamezne države vmesno besedilo enostavno prevedle in tako nemi film naredile razumljiv različno govorečim gledalcem. Buren odziv ob začetku zvočnih predstav povzema zapis v častniku »Ponedeljek« z dne 3. marca 1930: *»Kakor kako trdnjavo so ljudje oblegali Elitni kino Matica. Od prvih dopoldanskih ur do večera je mrgolelo ljudi pred obema blagajnama in srečni so bili tisti, ki so dobili popoldne še kako vstopnico, kajti že v dopoldanskih urah so bile vse predstave docela razprodane! Nu, nič čudnega! Slava Al Jolsonova in malega Sonny Boya se je kaj kmalu razširila tudi izven Ljubljane in na nedeljo je pritisnila že tudi dežela. Ljudje iz Kranja, Maribora, Celja, Tržiča, da celo iz Čakovca so dospeli in si skušali priboriti mal prostorček v kinu, da čujejo najnovejše čudo — pojoče in govoreče filmsko platno.«*

V istem ali prihajajočem letu so dobili zvočne naprave vsi večji ljubljanski in slovenski kinematografi. V času svetovne gospodarske krize, ki je prizadela tudi Kraljevino Jugoslavijo, pa je prav zvočni film ponujal najboljšo uteho ali vsaj poceni odmor od vsakdanjih skrbi. Posebno mesto je v istem desetletju zavzemal tudi novonastali ljubljanski **kino Union** (nastanjen v veliki dvorani Grand hotela Union) kot edini slovenski kinematograf, ki je zvočne filme tistega časa prikazoval s slovenskimi podnapisi. Zasluge za to ima Milan Kham, ki je pridobil posebno napravo za podnaslavljanje. Ostali kinematografi so si morali tako priskrbeti njegove distribucijske kopije ali pa filme prikazovati s hrvaškimi napisi, včasih celo v cirilici. Leta 1937 je zabeležena tudi registracija prvega slovenskega filmskega distributerja Alfa-film iz Maribora.

Zvok je tako postal eden večjih tehnoloških mejnikov reproduktivne kinematografije. Mlade gledalce lahko pri tem napotimo k ogledu kratkega filma iz zgodnejše neme dobe, na primer neme burleske **Policaji** (Cops, Buster Keaton, 1922), in jih spodbudimo k iskanju tistih značilnosti, ki kratki nemi film razlikujejo od sodobnega. Pri tem si lahko pomagamo tudi s pedagoškim gradivom, ki smo ga pripravili za filma **Policaji in Sherlock Holmes ml.** (Sherlock Jr., Buster Keaton, 1924).

kinematografi pod vplivom okupacije

Še pred okupacijo Ljubljane sta nemški in italijanski trg začela zapirati pot prevladujočim ameriškim filmom, v času druge svetovne vojne pa so se kinematografi prilagajali predvsem razmeram okupacije. Kinematografski filmi, zlasti pripadajoči predfilmi oziroma filmski tedniki, so tako postali propagandno orožje okupatorja in njegovih sodelavcev.

Leta 1941 je bila v Ljubljani ustanovljena fašistična organizacija kulturnega značaja, ki je nadomestila ostala kulturna društva in zveze. Tako imenovani pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani je s prirejanjem kinematografskih predstav in tudi drugih kulturnih dogodkov popestril življenje predvsem delavstvu in vojakom.

Kinematografske predstave so v času fašistične okupacije prirejali tako na novih kino prizoriščih kot v obstoječih kinematografih, na primer v **kinu Union** in **kinu Sloga** – nekdanjem **kinu Ljubljanski Dvor**, ki je novo ime dobil skupaj s prenovljeno in modernizirano dvorano leta 1935. Slednji je med letoma 1941 in 1943 predvajal povečano število italijanskih filmov, nudil je brezplačna mesta za vojake in posebne brezplačne predstave za »oborožene sile«. V tem času je bil uveden tudi t. i. poljubni vstop k predstavam med 14.15 in 20.15 uro. Predstave so tako potekale neprekinjeno.

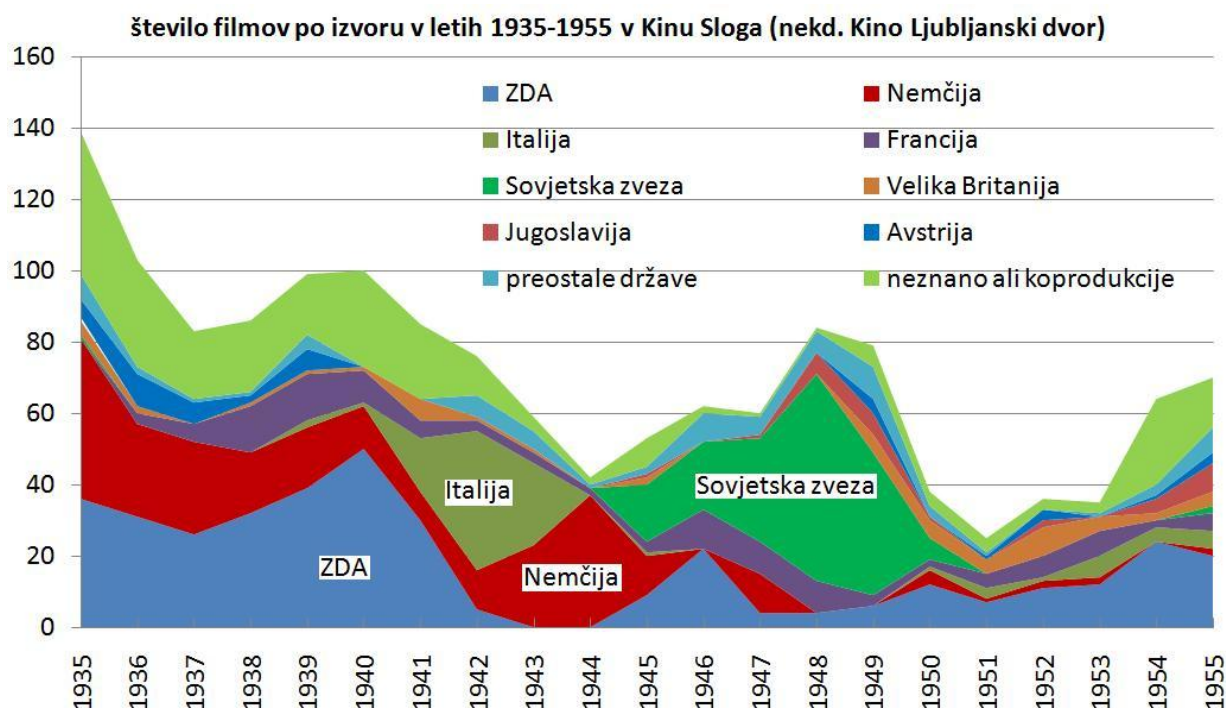

Vhod v kino Sloga, kasneje v 70-ih letih. Foto: Stane Seršen, arhiv RTV SLO.

Zanimiv in natančen popis takratnega dogajanja lahko skupaj s srednješolci poiščete tudi v knjigi *Prišleki I in II* slovenskega pisatelja Lojzeta Kovačiča (str. 239): »V kinu Sloga so od desete ure dopoldan do osmih zvečer vrteli filme ... po dva skupaj; štiri ure ... ko si prišel na sredo prvega, si ga gledal do konca, nato celega drugega in še začetek prvega ... in potem si odšel ven. Italijani so sedeli z rajdo žensk v ozki dvorani ... Objemali so se, se stiskali ... razni glasovi, cmoki, šumi oblek so med predstavo prihajali iz senc stisnjenih dvojic ... V nekaterih ložah, ki so bile zmeraj razprodane, ni bilo videti niti ene glave znad opaža.«

Ob kapitulaciji Italije ter okupaciji s strani Nemcev se je med letoma 1943 in 1945 povečalo število prikazanih nemških filmov, ki so imeli tudi slovenske podnapise. V ospredju italijanske in nemške filmske produkcije so bile tedaj predvsem komedije, dokumentarni filmi in drame.

S starejšimi mladimi si skupaj oglejte spodnjo grafično ponazoritev števila filmov po izvoru, ki so jih v času pred, med in po drugi svetovni vojni prikazali v ljubljanskem **kinu Sloga**, in skušajte obrazložiti ločnice med tržno usmerjeno reproduktivno kinematografijo in njeno politično različico.

Vir: Klemen Žun, *Kinodvor. Raziskava*.

nacionalizacija ljubljanskih kinematografov

Po drugi svetovni vojni je reproduktivna kinematografija prešla v obdobje organiziranega in administrativnega upravljanja. V Ljubljani in drugih krajih je med letoma 1945 in 1947 prišlo do podržavljanja kinematografov oziroma njihove nacionalizacije, s čimer so privatni kinematografi iz rok zasebnih lastnikov prešli v državno in družbeno upravljanje.

Prehod v državno last je pomenil bistven preobrat v odnosu do reproduktivne kinematografije, filmska predstava pa je s tem postala sredstvo za politično vzgojo in ne vir dohodkov zasebnih podjetnikov. Enako je veljalo za distribucijo filmov, ki ni bila več podvržena gospodarskim vidikom, temveč potrebi »vzgoje in izobrazbe«. Obe področji je nadziralo novonastalo Filmsko podjetje, ki je imelo poleg usposabljanja mreže kinematografov in uvozne politike filmov vodilno vlogo tudi pri organizaciji proizvodnje domačih filmov. Preko centrale v Beogradu je tako opravljalo celotno kinematografsko dejavnost v državi.

Filmsko podjetje je na začetku leta 1946 prevzelo tudi **kino Sloga**. Kmalu za tem je kino skupaj s številnimi drugimi, na primer **kinom Matica**, **kinom Union** in prvim jugoslovanskim povojnim kinom na prostem – **letnim kinom Tivoli** –, pridobilo novo Kinematografsko podjetje Ljubljana (kasneje Ljubljanski kinematografi), ki je z večino boljših ljubljanskih kino prizorišč upravljalo vse do leta 2001.

sovjetski film kot primer zasičenosti

Obdobje organiziranega in administrativnega upravljanja kinematografije je kmalu po drugi svetovni vojni prineslo še specifično politiko uvoza, saj so bili prva leta po vojni na sporedu predvsem številni sovjetski filmi. Ti so bolj kot osvežitev repertoarja narekovali možnost manifestiranja nove politične zavesti najširšemu krogu gledalcev, navzočnost domače in druge filmske produkcije pa je bila le minimalna. Kot lahko razberemo iz prej predstavljene grafične ponazoritve, je imel **kino Sloga** v drugi polovici 40-ih let v novih političnih razmerah v svojem programu več kot polovico filmov sovjetske produkcije.

Zanimivo preobrazbo so ob prelomu v petdeseta leta prinesle v program ljubljanskih kinematografov razmere na trgu. Ameriški filmi so z nekaj naslovi, na primer **Ali Baba in 40 razbojnikov** (Ali Baba and the Forty Thieves, Arthur Lubin, 1944), **Nepozabna pesem** (A

Song to Remember, Charles Vidor, 1945), **Ples na vodi** (Bathing Beauty, George Sidney, 1944), predvsem pa s številnimi »tarzaniadami«, poskrbeli za izjemno obiskanost ter znova zavzeli ljubljanski filmski trg. Za uspeh ameriških filmov je takratni tisk našel nadvse preprosto razlago: *»Preveč sovjetskih filmov, ki so se jih gledalci preobjedli.«*

Zasičenost trga, ki jo je ob koncu 40-ih let prinesla preobilica sovjetskih filmov, je v reproduktivni kinematografiji pogost pojav in velikokrat pripelje do zamrtja posameznih filmov, pa naj gre za filme iz določenih držav ali za določene vsebine oziroma žanre. Mlade povprašajmo, katerih nekoč popularnih filmskih žanrov danes v kinematografih ne srečujemo več pogosto (glasbeni filmi, vesterni ...).

kinofikacija in zlata doba kinematografije

Gospodarska ureditev povojne Jugoslavije je kmalu prinesla širjenje kinematografov, kar imenujemo kinofikacija. Začeli so obnavljati nekdanje dvorane in graditi nove – predvsem v številnih zadružnih in kulturnih domovih. Število kinematografov se je v slabih desetih letih po osvoboditvi potrojilo tako v Ljubljani kot širše po Sloveniji. V Ljubljani so med drugim odprli **kino Moskva** (kasnejši **kino Komuna**), **kino Soča**, **kino Vič**, **Mladinski kino** (v prostoru **kina doma Ljudske milice**), pa tudi nova kino prizorišča na prostem, na primer **letni kino Bežigrad** in **letni kino Jugoslovanske ljudske armade**.

Ob naraščanju števila kinematografov se je skokovito povečalo tudi število obiskovalcev. Konec 50-ih let je imel okraj Ljubljana že preko 6 milijonov obiskovalcev kina letno. Številni kinematografi, pogoste predstave in nizke cene vstopnic so filmu omogočili izjemno dostopnost za najširši krog obiskovalcev. Eksplozivno kinofikacijo je v veliki meri omogočilo tudi kranjsko podjetje Iskra, ki je z domačimi kinoprojektorji in pripadajočimi akustičnimi napravami oskrbovalo kinematografe tako v Ljubljani kot drugod po Jugoslaviji. Prvi takšen projektor so montirali decembra leta 1948 v kabini ljubljanskega **kina Kodeljevo** (kasnejšega **kina Triglav**), Iskrina projektorja pa je imel tudi **kino Sloga**.

Iskrin projektor. Foto: Milan Pogačar, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

Kinofikacija in vse večja popularnost kina sta v 50-ih letih pripeljala do raznolikosti kinodvoran, tako v smislu specifičnega filmskega programa kot aktualnosti posameznih dvoran.

Aktualnost kino prizorišča je določala zasedenost sedežev. Bolje obiskani kinematografi so predvajali izključno najboljše in najnovejše filme in tako delovali kot premierni kino.

Kinodvorane s slabšim obiskom so postale reprizni kinematografi in so prikazovale povečini starejše filmske kopije. V Ljubljani so med premierne kinematografe sodili **kino Union**, **kino Vič**, **kino Komuna** in tudi **kino Sloga**, ki je imel v najboljših letih tudi preko 600 tisoč obiskovalcev, med obrobnejša kino prizorišča pa so se uvrščali **kino Triglav**, stari **kino Šiška** in **kino Litostroj**.

Kinematografi so se med seboj razlikovali tudi glede na specifičen filmski program. **Kino Union** je tako vrtel filmske uspešnice, **kino Vič** je ugajal ljubiteljem kakovostnih žanrskih filmov, **kino Komuna** je ponujal najboljše tuje in domače filme, program **kina Sloga** so tedaj sestavljali »pištolca filmi« (kavbojke in kriminalke), v ljubljanski kinodvorani Doma Maksa

Perca (danes lokacija na Kotnikovi ulici, kjer domuje Fakulteta za varnostne vede) pa je v 50-ih letih deloval prvi jugoslovanski mladinski kino. **Mladinski kino** se je z letom 1960 preselil v akademski kolegij, kjer je sredi 60-ih v manjši dvorani poleg deloval tudi **kino Ciciban**, namenjen izključno najmlajšim obiskovalcem.

Kino Ciciban. Foto: Svetozar Busić, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

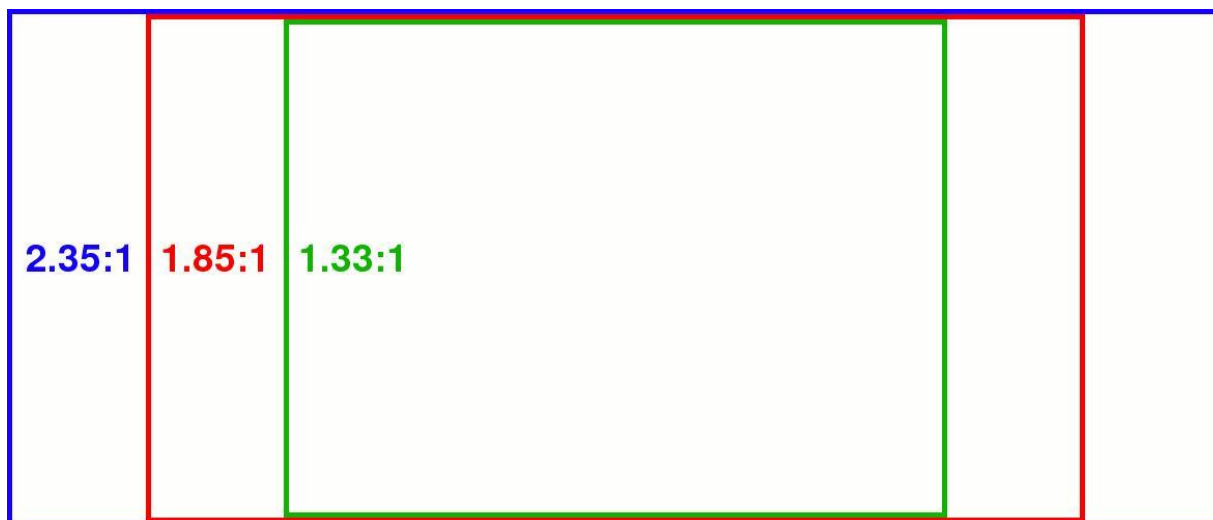
V 50-ih letih se je v Ljubljani pričelo gostovanje predstav Jugoslovanske kinoteke, ki je večkrat uvedla kinotečni filmski program tudi v **kinu Sloga**; v letih 1957–1958 je v mali dvorani Gospodarskega razstavišča delovalo tudi prvo jugoslovansko filmsko gledališče, ki je prikazovalo izključno izbrana dela sedme umetnosti. Z željo, da gledalce opozorijo na zanimivosti v zvezi s posameznim filmom ali filmskimi cikli, so obiskovalcem predstav ponudili tudi *Filmske liste*.

Za filmske distributerje in predvsem izbor filmskega programa je bilo prelomno leto 1954, ko je bila z decentralizacijo nakupa in izbire filmov dana priložnost za usmeritev v nakup komercialnejših del. Dotelej je bilo namreč edino podjetje, ki je na svetovnem filmskem tržišču kupovalo filme in jih uvažalo v državo, podjetje »Jugoslavija-film« iz Beograda, kinematografi pa so imeli tedaj dolžnost in pravico, da vsak tako dodeljen film predvajajo.

V zlati dobi reproduktivne kinematografije so začeli svojo pot tudi filmska vzgoja in filmski klubi. Filmskovzgojne predstave so bile organizirane že leta 1951 kot zaključne predstave s pogovorom za posamezne šole. V letih kasneje se je prirejanje takšnih predstav razmahnilo. Poleg že omenjenega mladinskega kina so za Klub mladih v ljubljanskem kinu Vič prirejali matinee, nastajati so začele tudi prve abonmajske predstave. Od konca 50-ih let so se začeli v Ljubljani živahno razvijati tudi številni filmski klubi, ki so organizirali razprave o filmih in filmski umetnosti.

kinematografi v boju s televizijo in videom

Televizija je v zgodnjih 50-ih letih naglo osvajala svet. Še preden se je uveljavila v Ljubljani, so številni ljubljanski kinematografi po vzoru iz tujine storili prvi korak, da bi se obvarovali pred bližajočo se konkurenco. Ker je nekoč standardno filmsko sliko v razmerju 4:3 posvojila televizija, so svojim gledalcem ponudili širše platno. Pri tem sta se uveljavila dva široka formata slike: široki in cinemaskopski, premierni projekciji pa sta formata dočkala leta 1955 v kinu Union in kinu Vič.

Različni formati slike: zelena obroba – standardni, rdeča obroba – široki, modra obroba – cinemaskopski. Vir: http://vashivisuals.com/wp-content/uploads/2013/06/aspect_ratio.gif

Kino je v na prelomu iz 50-ih v 60-a leta dosegel največjo popularnost. Leta 1959 in 1960 je bil v Sloveniji zabeležen rekorden obisk – skoraj 17,2 milijona obiskovalcev letno, samo okraj Ljubljana pa je takrat v teku enega leta prispeval preko 6 milijonov obiskovalcev. Pri tem velja omeniti **kino Union**, najimenitnejšo ljubljansko kinodvorano, ki je tedaj privabljala preko milijon navdušencev letno. Največje število slovenskih kinematografov – kar 265 – je bilo zabeleženo v letih 1962 in 1963, v okraju Ljubljana pa jih je delovalo približno 60.

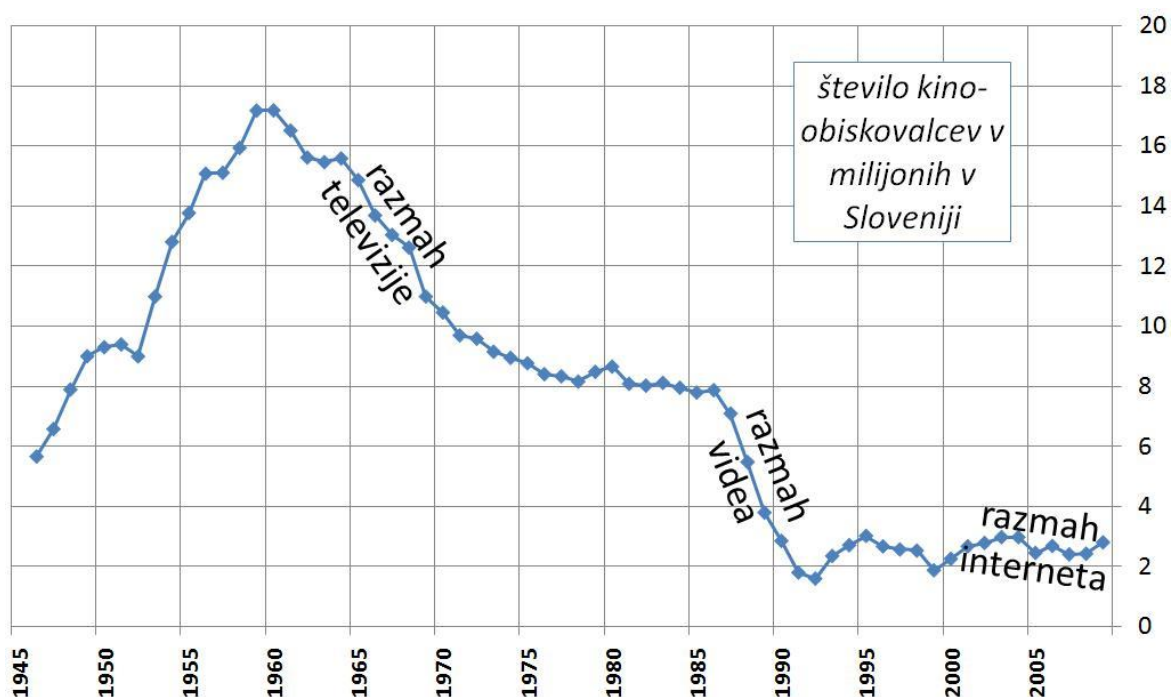

Dvorana nekdanjega kina Union. Foto: Marjan Dobovšek, Muzej novejšje zgodovine Slovenije.

Leta 1958 je v Ljubljani stekel preizkusni redni televizijski program, konec 50-ih let pa so se pojavili že prvi TV naročniki. V naslednjih petnajstih letih je televizija osvojila večino gospodinjstev. Postala je barvna in številne nekdanje obiskovalce kina premamila s svetom televizijskih nadaljevanj. Zanimanje za ogled filmov v kinodvoranah je začelo upadati. V drugi polovici 70-ih let, ko televizija doživi dokončni razmah s preko 400.000 naročniki, se obisk kinodvoran zmanjša za polovico. Zmanjša se tudi število aktivnih kinematografov, in sicer kar za tretjino.

Televizija je najprej izrinila potujoče kinematografe in kino prizorišča v predelih z manjšo populacijo. Padec obiska in posledično manjši prihodki so številne slabše obiskane kinematografe pripeljali na rob preživetja, zato so bile možnosti za vzdrževanje dvoran in tehnične opreme otežene. Nekatere kinodvorane so skušale obiskovalce obdržati s specifično programsko politiko: na primer **kino Sava**, ki se je v letu 1975 preimenoval v **Otroški kino Mojca** in kot edini državni otroški kino ponudil izključno filme za najmlajšo publiko. Večkrat pa so osiromašene kinodvorane s prevzemi reševala večja kinematografska podjetja, ki so imela pod okriljem večje število dvoran, na žalost pa pri tem niso bila vedno uspešna. Na obrobju Ljubljane so morali tako med letoma 1972 in 1978 zapreti kinodvorane v Vevčah, Zalogu in Zadobrovi, kljub njihovi pripojitvi h Kinu Triglav.

Izjemo je v tem času v Ljubljani in daleč naokoli predstavljal **kino Sloga**. Čeprav obnova in predelava dvorane za novi, širši format slike nista bili mogoči zaradi neurejenih lastniško-najemniških odnosov, je kino obdržal visoko število obiskovalcev. Razlog je bila nadvse uspešna in specifična programska politika, ki je sprva vključevala izbrane reprizne filmske naslove popularnih žanrov, kasneje pa skoraj v celoti erotični program. Erotični filmi, ki so bili povečini posneti v standardnem (starem) formatu slike, so vseskozi skrbeli za odlično zasedenost sedežev, kino Sloga pa je z njimi v teku 60-ih, 70-ih in 80-ih let prinesel nekaj najbolj obiskanih naslovov v Ljubljani nasploh.

Število kinoobiskovalcev v milijonih v Sloveniji. Vir: Klemen Žun.

Razkorak med filmskimi uspešnicami in preostalimi filmskimi naslovi je danes še večji kot kadarkoli poprej. Velika večina si tako v kinu ogleda le še najbolj izpostavljene naslove, v ospredju pa so predvsem filmske priredbe popularnih knjig in filmske franšize. Z otroki in mladimi poiščite nekaj primerov najboljše gledanih filmov v zadnjem letu in razmislite o razlogih. Skupaj razmislite, kaj vsakega izmed nas prepriča, da si film ogledamo v kinu.

kinodvorane po osamosvojitvi

Poleg televizije in videa je udarec reproduktivni kinematografiji leta 1991 z osamosvojitvijo Slovenije zadal še razpad jugoslovanske distributerske mreže, ki je v celoti ogrozil pritok novih filmov v Slovenijo. Leto kasneje je bilo posledično v Ljubljani zabeleženo najnižje število obiskovalcev, v Sloveniji pa je ostalo aktivnih le še dobrih osemdeset kino prizorišč.

Kinodvorane v Ljubljani so novim razmeram po oblikovanju lokalnih distribucijskih podjetij in vzpostavitvi filmske ponudbe najvidneje odgovorile s prenovami dvoran, med njimi **kino Šiška** v letih med 1991 in 1993, **kino Bežigrad** v letu 1995, **kino Komuna** v letu 1996 in leto kasneje **kino Vič**. **Kino Sloga**, ki je ob razpadu Jugoslavije v novih gospodarsko-političnih razmerah postal nedonosen, je manjšo prenavo dočakal leta 1992 in se odprl kot novi **kino Dvor** z lahkotnejšim programom in reprizami.

S tem so elitne ljubljanske lokacije vnovič dosegle nekdanjo popularnost ter hkrati naznanile obdobje nove filmske publike. Privlačnost prenovljenih dvoran, pogoste cenovne akcije, pospešeno oglaševanje, predvsem pa spremenjena filmska ponudba, ki je vključevala vse več spektakularnih naslovov, kot so **Titanik** (Titanic, James Cameron, 1997), **Jurski park** (Jurassic park, Steven Spielberg, 1993), **Misija: Nemogoče** (Mission Impossible, Brian De Palma, 1996) z mnogimi vizualnimi in zvočnimi učinki, vse to je v kinodvorane primamilo nekoliko mlajše obiskovalce.

Sočasno so v 90-ih letih nekatere (predvsem manjše) kinodvorane z drugačno programsko usmeritvijo pritegnile zahtevnejšo filmsko ter tudi starejšo publiko. V največji meri je to leta 1996 omogočila ustanovitev **Slovenske kinoteke**, ki je Ljubljani najavila oživetev kinotečne dejavnosti. Z izbranim programom sta se tedaj ponašali tudi dve novoustanovljeni »žepni« kinodvorani: **kino Kompas** s 87 sedeži in **Mini kino Union** z le 65 sedeži. Tako so svoje

mesto med obiskovalci našli tudi zahtevnejši, neameriški, prezrti, umetniški, alternativni in drugačni filmi.

kinematografija v novem tisočletju

Razdelitev filmske publike je postala očitnejša tudi po letu 2000, ko sta se v Sloveniji oblikovali predvsem dve raznoliki kinematografski mreži: komercialna mreža kinocentrov in Art kino mreža Slovenije. Vsaka zase ponujata drugačen odgovor na novo grožnjo, s katero se sooča sodobna reproduktivna kinematografija – svetovni splet. Ta dandanes številnim uporabnikom raznovrstnih računalnikov ter naprednih telefonov omogoča malodane neomejene možnosti dostopa do vsakovrstnih vsebin, med katerimi se vse pogosteje znajdejo tudi aktualni filmski naslovi.

Art kino mreža Slovenije je z združitvijo manjših kinematografov, ki prikazujejo kakovostne in umetniške filme, ugodila zahtevnejši publiki. Med člane Art kino mreže sodi tudi mestni kino **Kinodvor**, ki skuša s kakovostno in raznovrstno svetovno filmsko ponudbo in kinodruženji (filmska vzgoja ter program za otroke in mlade Kinobalon, Zajtrk pri Kinodvoru, Kino v plenica za starše z dojenčki, abonma za poznejša leta Filmska srečanja ob kavi, letni kino Film pod zvezdami, Kinodvorišče ...) nagovarjati čim širši krog gledalcev in nuditi živahno družabno srečevališče.

Komercialne kinodvorane so se v novem tisočletju preselile v velikanske kinocentre s številnimi dvoranami. Kot prvi kinocenter je leta 2001 na obrobju Ljubljane zrasel **Kolosej**. Poleg dvanajstih kinodvoran, ki so obiskovalcem ponudile možnost izbire številnih filmskih naslovov na enem mestu, je ponudil še vrsto novosti: nakup kino vstopnic prek spleta in telefona, sedeže za zaljubljenca in »interlock« sistem, s katerim si je isto kopijo filma moč ogledati v več dvoranah hkrati. S spremljevalno, gostinsko in zabavno ponudbo je kmalu po odprtju postal priljubljeno ljubljansko shajališče mladih ter s tem začrtal trend prikazovanja filmov tudi drugod po Sloveniji.

Pomembno mesto med omenjenimi kinodvoranami tudi danes pripada **Slovenski kinoteki**, ki kot filmski muzej s prikazovanjem, hranjenem, restavriranjem in objavljanjem filmskega ter obfilmskega gradiva skrbi za filmsko in avdiovizualno kulturno dediščino. Njena skrb pa ni le

ohranjanje pomembnih filmskih del, temveč v času vse večje prevlade digitalne tehnologije tudi ohranjanje izvornega načina prikazovanja filmov – s filmskega traku.

Zgodba nekdanjih kinematografov, ki so na svojevrsten način desetletja navduševali in osrečevali milijone ljubiteljev filma, tako na nekaj lokacijah živi še naprej.